

актуалізаційний, діяльнісно-процесуальний, особистісний, результативний компоненти) та ін.

Багатовекторне спрямування соціальної роботи вимагає від майбутніх соціальних працівників комплексного оволодіння професійними знаннями, вміннями і навичками застосування нестандартних, креативних підходів до вирішення фахових завдань у процесі міжособистісної взаємодії з різними категоріями клієнтів, що є показником їх готовності до соціальної роботи.

Література:

1. Абрамовских Н. В. Концепция адаптивной системы подготовки будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности: Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Н.В. Абрамовских. - Челябинск, 2010. - 30 с.
2. Аксютин З.А. Углубленная профессиональная подготовка социальных педагогов в педагогическом вузе: Дисс... канд. пед. наук: 13.00.08 / З.А. Аксютин. - Омск, 2006. - 223 с.
3. Богданова І.М. Шляхи та засоби вдосконалення соціально- педагогічної підготовки майбутніх фахівців // Наука і освіта / І. М. Богданова. - Одеса. - 2007. - № 1 - 2. - С.116 - 119.
4. Галагузова Ю. Н. Теория и практика системной профессиональной подготовки социальных педагогов: Дисс... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Ю. Н. Галагузова. - Москва, 2001. - 373 с.
5. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах : автореф. дис...д-ра пед.наук / І. М Мельничук. - тернопіль: Б. в., 2011. - 42.
6. Фалінська З. З. Практична підготовка майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах: Дис... канд. пед.: 13.00.04 / Львівський національний університет І. Франка / З. З. Фалінська. - Львів, 2006. - 284 с.
7. Шанскова Т.І. Модель професійної підготовки соціальних педагогів в умовах здобуття другої вищої освіти / Т. Шанскова // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. - 2012. - № 3. - С. 133-135.

МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Платаш Л.Б., к. пед. н., доцент, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна
Сапіга О.А., студентка IV курсу спеціальності «Соціальна робота», Чернівецький
національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

Започаткована у 1991 році, професія соціальний працівник у умовах сучасних суспільних трансформацій, втрати ціннісних орієнтирів та розширення міжкультурних контактів набуває особливої значимості у гармонізації усіх сфер

соціальної взаємодії, створенні успішної соціалізації, інтеграції в суспільство осіб, які цього потребують.

Соціальні працівники, здійснюючи професійну діяльність в багатонаціональному середовищі, мають дотримуватись принципів взаємоповаги та взаємодопомоги, врахування рівності прав і свобод людей різних національностей, які проживають на території України, соціального становища, релігійних та політичних поглядів, мови, якою вони спілкуються, сприяння збереженню мовної, національної, культурної та релігійної самобутності, визнання важливості збереження й захисту багатонаціонального складу населення України [3].

Особливості професійної діяльності соціальних працівників проаналізовано О. Безпалько, Л. Беляєвою, Б. Вульфовой, І. Зимньою та ін. Узагальнюючи наукові висновки, О. Безпалько конкретизовано поняття «соціально-педагогічна робота в територіальній громаді» як місцевий рівень соціальної діяльності, яка здійснюється із використанням відповідних форм та методів [1, с. 16]. Робота в громаді – складний і комплексний вид діяльності, що потребує інтегрованого підходу й різнопланових знань, методи роботи, методики оцінки потреб громади; планування програм та їх інформаційного супроводу; залучення громадськості до розв'язання соціальних проблем у громаді [2].

О. Безпалько визначено особливості соціальної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді: 1) забезпечення допомоги державними та неурядовими організаціями шляхом надання соціальних послуг, впровадження відповідних технологій; 2) розвиток співпраці, партнерських стосунків між різними соціальними інституціями, органами місцевого самоврядування та місцевої виконавчої влади, членами громади; 3) активізація членів громади, стимулювання їх до різних ініціатив, насамперед – до участі у визначенні та вирішенні проблем дітей і учнівської молоді [1, с.16-17].

За переконанням багатьох дослідників (О. Безпалько, М. Галагузової І. Дробот та ін.), серед важливих напрямів роботи в громаді – розроблення і впровадження програм, які сприяють поліпшенню становища цільових груп, враховують потреби й ресурси громади. Однак для більшості соціальних програм потрібне залучення додаткових фінансових, матеріальних і людських ресурсів. Працівник має володіти вміннями і навичками складання й просування проектних пропозицій [3].

Провідними моделями, дотичними до соціальної роботи в громаді визнаємо: запобігання злочинності на рівні громади (орієнтована на профілактику негативних явищ, організацію сусідського нагляду, зменшення стигми, надання правопорушникам можливостей для реінтеграції, підвищення безпеки вразливих груп та досягнення довіри між поліцією і мешканцями громади); формування здорового способу життя (спрямована на підвищення якості життя в громаді шляхом проведення місцевих профілактичних заходів; є складовою інших моделей: соціального та економічного розвитку громади, розвитку програм та зв'язків, організації функціональних громад); відродження

громади (передбачає оцінку ресурсів, залучення осіб, спроможних сприяти її розвитку; пошук інвестицій для розширення місцевого бізнесу та створення нових структур); виробництва (створення різноманітних громадських організацій, реалізація економічних проектів, надання соціальних послуг, забезпечення житлом, розвиток внутрішніх зв'язків у громадах). Моделі запобігання злочинності на рівні громади, формування здорового способу життя, відродження громади та виробництва є міждисциплінарними й виходять за межі професійної соціальної роботи, оскільки потребують залучення інших фахівців. Модель наснаження (імпаурменту) громади (зосереджена на її зміцненні). Дослідники К. Землянська, Т. Семигіна характеризують імпаурмент громади як тактику, стратегічний підхід, що може бути використаний в рамках багатьох моделей, а в окремих випадках застосований як принцип чи ціннісна характеристика соціальної роботи в громаді [4].

Проведення конкретних заходів залежить від спільно обраних громадою та соціальними працівниками стратегії і тактики дій (за Д. Ротман). Проаналізуємо їх в порядку – «стратегія – тактика» [4]: «спільного обговорення» кола проблем та шляхів їх розв'язання через місцеві ініціативи та спільні рішення) – досягнення консенсусу між особами, групами та утвореннями, пошук можливостей для вирішення проблеми; «спільного пошуку фактів і планування дій» за участю населення – тактики конфлікту і консенсусу; «спільних дій для зміни системи» – застосування тактик конфлікту (конфронтації та прямих дій) – тактики роз'яснення, комунікативної взаємодії.

Визначальними умовами ефективної діяльності соціального працівника вважаємо готовність працювати у команді; наявність вмінь застосовувати технології, форми і методи соціальної роботи.

Література:

1. Безпалько О. В. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи. з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді : автореф. дис... докт. пед. наук : 13.00.05 – соціальна педагогіка / О. Безпалько.- Луганськ, 2007. – 44 с.
2. Крупник А. Соціальне замовлення – нова технологія розв'язання соціальних проблем в Україні // Соціальна політика і соціальна робота.- 2000.- № 3-4.- С 3-12.
3. Семигіна Т.В. Робота в громаді як складова діяльності соціального працівника // Соціальна політика і соціальна робота. – 2001. – № 4. – С. 61-71.
4. Тренінг «Стратегічний розвиток громади» / Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт». Програма підвищення рівня життя сільського населення в Україні. - Одеса, 2003. - С. 14-15.

ГУМАНІСТИЧНІ ПОГЛЯДИ Я. А. КОМЕНСЬКОГО НА ОСВІТУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Плужник О. В., викладач кафедри педагогіки